

Magyarországi Szlovák Önkormányzatok Napja Budapesten

Budapesten, április 11-én a Bolgár Kulturális Központban **Hollerné Racskó Erzsébet** elnök ünnepi köszöntőjével kezdődött a Magyarországi Szlovák Önkormányzatok Napja. Az alábbiakban ebből idézünk, majd az eseményen kitüntettek rövid méltatását közöljük.

Szeretettel köszöntöm Önöket az I. Magyarországi Szlovák Nemzeti-ségi Önkormányzatok Napján, amelyet az Országos Szlovák Önkormányzat (OSZÖ) – 1995. április 12-én tartott – első közgyűlése alakuló ülésének évfordulója alkalmából szervezünk. Tavaly ünnepi rendezvénnyel emlékeztünk meg erről a számunkra fontos évfordulóról, amely egyben arra is emlékeztetett bennünket, hogy a nemzetiségi önkormányzatok rendszere immár három évtizedes múltra és jelentős eredményekre tekint vissza. Önkormányzatunk Közgyűlése úgy döntött, hogy a magyarországi szlovákság országos ünnepeit évente két napra osztja. Minden év áprilisában, legfelsőbb választott testületünk megalakulásának évfordulójához kapcsolódva ünnepélyesen átadjuk az Országos Szlovák Önkormányzat kitüntetéseit azoknak a személyiségeknek és közösségeknek, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtottak a szlovák közösségi és politikai élet, a kultúra, az oktatás és a tudomány különböző területein. Elképzeléseink szerint ez a nap egyben fórumként is szolgál, ahol a helyi szlovák önkormányzatok képviselői megismerhetik egymás munkájának eredményeit, s ezek jó példaként szolgálhatnak más önkormányzatok számára is. Kultúránk ünnepeként a *Magyarországi Szlovákok Kulturális Örökségének Napja* továbbra is vándorrendezvény marad, amelyet intézményeinkkel együttműködve július elején, *Szent Cirill és Metód napja* alkalmából szervezünk meg, mely Szlovákiában nemzeti ünnep.

Az első választási ciklusban a helyi szlovák önkormányzatok képviselőiből álló elektori gyűlés ötvenhárom tagú Közgyűlést választott. Tagjai között a Magyarországi Szlovákok Szövetsége aktivistái mellett más szlovák egyesületek, az úgynevezett alternatív szlovák szervezetek képviselői is ott voltak. Az újonnan megválasztott önkormányzat első feladatai közé tartozott saját szervezeti struktúrájának kialakítása, valamint egy székház felkutatása és kialakítása Budapest XI. kerületében, a Fadrusz utcában. Az intézményrendszer kiépítése 1999-ben kezdődött a *Ludové noviny* szlovák hetilap alapítói jogainak megszerzésével, majd 2001-ben a *Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetének* a Magyarországi Szlovákok Szövetségétől történt átvételével. Az intézményalapítás folyamata 2003-ban felgyorsult, amikor megteremtődtek a *kulturális intézmények* alapításának és az *oktatási intézmények* átvételének anyagi feltételei. Az iskolák a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő épületekben működtek, az Országos Szlovák Önkormányzat pedig ezen ingatlanok és ingóságok használati jogával rendelkezett. Később önkormányzatunk lett a közfeladatok ellátásának alapjául szolgáló ingatlanok és ingóságok vagyongazdálkodója, majd 2021 után azok tulajdonosa.

Az intézmények irányításával kapcsolatos feladatokon túl – mint például az alapító okiratok, szervezeti és működési szabályzatok, belső szabályzatok, költségvetés, munkaterv és éves beszámoló jóváhagyása, illetve módosítása –, az elmúlt évtizedben fokozott figyelmet fordítottunk az intézményeink működését szolgáló ingatlanok korszerűsítésére és karbantartására. Ily módon folyamatosan korszerűsítjük az iskolaépületeket Szarvason, Sátoraljaújhelyen, Békéscsabán, Tótkomlóson és Budapesten. A felújítások az energiahatékonyságot

Somogyi Zsuzsanna felvételei

érintik: ablakcserék, épületszigetelés, fűtőkorszerűsítés, napelemek telepítése és a világítótestek energiatakarékosabb lámpákra való cseréje történt meg, s történik fokozatosan. Az oktató-nevelő munka feltételeit modern technológiák, például interaktív táblák beszerzésével, valamint a takarékoság feltételeinek megteremtésével, sportpályák építésével, és újabban mászófalakkal is javítjuk. Iskoláink vezetői és munkatársai tisztában vannak azzal, hogy csak akkor tudnak versenyképesek maradni, ha intézményeinkben a feltételek a gyermekek és a szülők számára is vonzóak.

Kulturális intézményeink többsége az Országos Szlovák Önkormányzat Fadrusz utcai székházában kapott helyet. A *Ludové noviny* szerkesztősége 2010-ben költözött új, a XIII. kerületben található irodájába. A XI. kerületben, székházunk közelében vásárolt ingatlanok adnak otthont többek között a Vertigo Szlovák Színháznak, a Könyvtárnak és Dokumentációs Központnak, valamint a Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézetének. Hosszabb távon jelentős előrelépést jelent majd a budapesti Rákóczi úton található egykori szlovák evangélikus templom épületében kialakítandó Szlovák Kulturális Központ megvalósítása. A Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézete tíz regionális központja közül három rendelkezik önkormányzatunk tulajdonában vagy használatában lévő épülettel: a *Pilisszentkereszten* található *Pilisi Szlovákok Központja*, a *békéscsabai Szlovák Kultúra Háza* és a *vanyarci Dessewffy-kúria*. Míg a pilisi ház a mi tulajdonunkban van, a másik két említett épületben a Csabai Szlovákok Szervezetével, illetve Vanyarc Község Önkormányzatával, mint tulajdonosokkal kötött ingatlanhasználati szerződések alapján működünk. Békéscsabán az épület korszerűsítéséhez a Csabai Szlovákok Kft. tulajdonosaiként is hozzájárulunk. *Vanyarcon* folyamatban van az elektromos hálózat korszerűsítése, a födém szigetelése és a külső nyílászárók felújítása, illetve cseréje, annak érdekében, hogy az iroda, a közösségi helyiségek, valamint a nógrádi és Heves megyei szlovákoknak szentelt új állandó kiállításunk gazdaságosabban legyen üzemeltethető. A *Zempléni Szlovákok Néprajzi Gyűjteményének* otthont adó *rudabányácskai ingatlan* karbantartásával és felújításával párhuzamosan a kiállítást is korszerűsítettük, s múzeumpedagógiai foglalkozások szervezésére és a helyi szlovák közösség találkozási számára szolgáló közösségi tér is épült. A telepített napelemeknek köszönhetően az önkormányzatunk tulajdonában lévő hagyományos építésű ház üzemeltetése gazdaságosabbá vált.

Az elmúlt évtizedben a helyi szlovák önkormányzatok egyre nagyobb szerepet vállaltak oktatási és kulturális intézmények fenntartásában is. A magyar kormány támogatási politikájának köszönhetően lehetőség nyílt ingatlanok vásárlására és felújítására, amely biztosítja a közösségi élet alapvető feltételeit. Több helyi önkormányzat átvette iskolák és óvodák fenntartását is, ezzel hozzájárulva azok fennmaradásához és fejlődéséhez. Ezek a beruházások hozzájárultak ahhoz, hogy a helyi szlovák közösségeknek „fedél legyen a fejük felett”, így a szlovák nemzetiség tagjainak van hol találkozniuk és megszervezniük programjaikat. Több helyi szlovák önkormányzat fokozatosan átvette a helyi szlovák nemzetiségi általános iskolák és óvodák fenntartásának felelősségét. Hasonlóan ahhoz, amikor húsz évvel ezelőtt önkormányzatunk átvette az iskolák alapítói jogait és ezzel szó szerint megmentette az intézményeket a megszűnéstől vagy más iskolákkal való összevonástól. Az első ebben a *mátraszentimrei* szlovák önkormányzat volt, majd a *nézsai*, később a *bánhidai*, majd a *bánhidai* és *tardosi* szlovák önkormányzati társulásnak köszönhetően a *tardosi* iskola is. A *sámsonházi* és a *dabas-sári* szlovák önkormányzat óvodák fenntartója. Az épületek, amelyekben ezek az intézmények működnek, felújításon és korszerűsítésen estek át, vagy folyamatosan esnek át. E projektek megvalósításában a helyi önkormányzati hivatalok mellett Jogi és Községi Támogató Irodánk is igyekszik segíteni a helyi szlovák önkormányzatokat.

Nem szokásom téglákról, kövekről és habarcsról beszélni. Beszédeimben rendszerint inkább önkormányzatunk és intézményeink tevékenységére, és nem annak kereteire fókuszálok. Az elmúlt évek tapasztalatai azonban megtanítottak arra, hogy ne becsüljem alá azokat az erőfeszítéseket, amelyek az önkormányzatok, intézmények és egyesületek működésének tárgyi feltételei megteremtésére irányulnak. Az iskolaépületek, a közösségi házak és a helytörténeti gyűjtemények adják a nemzetiségi kulturális autonómia alapját és a helyi közösségek működésének nélkülözhetetlen feltételeit. Ez a választott testületek létezésének értelme helyi szinten is. Bízom abban, hogy ez a rendezvény nemcsak az elismerések átadásának ünnepe lesz, hanem lehetőséget teremt a tapasztalatcserére, a jó gyakorlatok megosztására és a kapcsolatok erősítésére is.

Köszönöm a figyelmüket, és kellemes, tartalmas együtt töltött délutánt kívánok!

Az ünnepség kiemelkedő eseménye, a díjak és kitüntetések átadása volt.

Az Országos Szlovák Önkormányzat Tiszteletbeli Testületének tagja

Az Országos Szlovák Önkormányzat Közgyűlése 2025-ben hozott határozatot az Országos Szlovák Önkormányzat Tiszteletbeli Testületének létrehozásáról, a Tiszteletbeli Testület tagja cím adományozásáról. A Tiszteletbeli Testület tagja címet olyan, a magyarországi szlovák közösséghez tartozó személyeknek adományozhatja (különösen az OSZÖ korábbi képviselőinek, a szlovák nemzetiségi szervezetek egykori vezetőinek és tagjainak, az OSZÖ intézményei korábbi vezetőinek, valamint a magyarországi és szlovákiai szlovák nemzetiségű közéleti személyiségeknek), akik hosszú éveken át végzett munkájukkal, elkötelezettségükkel és közösségépítő tevékenységükkel bizonyították a magyarországi szlovákság iránti elhivatottságukat, és akik magatartásukkal, példamutatásukkal és értékrendjükkel kivívták a közösség általános megbecsülését. 2026-ban Szabó Istvánnét tüntették ki ezzel az elismeréssel.

Szabó Istvánné

Szabó Istvánné neve megkerülhetetlen a Komárom-Esztergom megyei szlovákság életében. 1949-ben született Szlovákiában, tanulmányait Nagyikürtösön és Éberhárdon végezte. Életének meghatározó fordulópontja volt Oroszlányba költözése, ahol házasságkötése után végleg letelepedett. Már a hetvenes években – amikor még nem álltak rendelkezésre a nemzetiségi oktatás intézményes keretei – saját kezdeményezésére szervezett szlovák nyelvoktatást gyermekek számára. Nemcsak pedagógusként, hanem közösség-szervezőként is kiemelkedő munkát végzett: közelebb hozta a hagyományokat, a népi kultúrát és a gasztromómiát a fiatalok nemzedékeihez.

A rendszerváltást követően kulcsszerepet játszott a modern nemzetiségi önkormányzati rendszer kiépítésében. Az oroszlányi szlovák önkormányzat alapítójaként és hosszú ideig vezetőjeként aktív, életképes közösséget hozott létre. Jelentős érdemeket szerzett a helyi hagyományok feltárásában és rögzítésében, a régi szlovák temető felújításában, valamint egy emlékház létrehozásában, amely méltó módon őrzi a helyi szlovákság örökségét.

Külön figyelmet fordított a közösség lelki életére is, hozzájárulva a szlovák nyelvű liturgia megőrzéséhez az evangélikus templomban. Munkássága messze túlmutat a helyi szinten. Hosszú éveken át aktívan részt vett megyei és országos szervezetek munkájában, jelenleg pedig a Komárom-Esztergom megyei területi szlovák önkormányzat

elnöke. Több határon átnyúló együttműködés létrejöttében is szerepet vállalt, erősítve ezzel a magyarországi és a szlovákiai közösségek kapcsolatait. Gazdag pályafutása során több száz kulturális rendezvényt szervezett, fiatalok százait szólította meg, és számos szakmai, valamint kiadványkészítő munkában vett részt. Tevékenységét több rangos kitüntetéssel ismerték el.

Szabó Istvánné a nemzetiségi vezetők modern típusát képviseli, aki a hagyományos értékeket innovatív munkamódszerekkel ötvözi. Több mint fél évszázados tevékenysége a magyarországi szlovákság szolgálatában meghatározó jelentőségű a közép-európai térség kulturális és nyelvi örökségének megőrzése szempontjából.

A Határon Túli Szlovákok Hivatala Szent Cirill és Metód-érme

Tótkomlói Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat

Az ünnepi rendezvényen részt vett Dagmar Repčková, a *Határon Túli Szlovákok Hivatalának* elnöke is, aki beszédében kiemelte a magyarországi szlovák önkormányzatok munkáját és azok alapvető jelentőségét a nyelv, a kultúra és a hagyományok megőrzése szempontjából. Bejelentette, hogy a *Tótkomlói Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat* a szlovák nyelv és kultúra megőrzése érdekében végzett kitartó munkájáért *Szent Cirill és Metód-éremmel* tünteti ki. A kitüntetést *Laukó Zsuzsanna* vette át.

„A *Határon Túli Szlovákok Hivatalának* elnök asszonya, *Dagmar Repčková*, az ÚSZZ kitüntetésekre vonatkozó szabályzatának 4. cikkével összhangban úgy döntött, hogy a *Határon Túli Szlovákok Hivatalának* Szt. Cirill és Metód érdemérmét adományozza a *Tótkomlói Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat*nak a szlovák kulturális örökség megőrzéséhez való kiemelkedő hozzájárulásért, valamint a szlovák nyelv, kultúra és identitás megőrzése terén végzett évek óta tartó aktív tevékenységért. A kitüntetés egyben köszönetnyilvánítás a *Tótkomlóson* élő szlovákok érdekeinek képviseletéért, a közösség építéséért, valamint a közösség és a Szlovák Köztársaság közötti kapcsolatok erősítéséért. A kitüntetést *Tótkomlós város* alapításának 280. évfordulója alkalmából adományozzák.

Bratislava, 2026. április 11.”

Nemzetiségünkért Díj

Az Országos Szlovák Önkormányzat Közgyűlése 1996-ban döntött a *Nemzetiségünkért Díj* alapításáról. A díjban azokat a magyarországi szlovák közösségért kiemelkedő munkát folytató személyeket vagy közösségeket kívánja részesíteni, akik maradandót alkottak a szlovák oktatás, kultúra, képzőművészet, tudomány terén.

2026-ban ezt az elismerését *Laukó Zsuzsannának*, *Nedeliczki Teréziának* és a *Tremoló Mandolinzenekarnak* ítélte oda hosszú évek során végzett, a kultúra, az oktatás és a közelet területén végzett gazdag és sikeres munkájáért.

Laukó Zsuzsanna

A Dél-Alföldi szlovák iskolák évszázadok óta a helyi szlovák közösségek meghatározó szellemi és kulturális központjai. Az itt élő és dolgozó kiemelkedő pedagógusok sorába tartozik a *Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola* korábbi igazgatója, a tótkomlói születésű *Laukó Zsuzsanna* is. *Tótkomlóson*, szlovák családban nőtt fel. Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd a békéscsabai szlovák gimnáziumban folytatta, ahol tovább mélyült kötődése a szlovák kultúrához és a Dél-Alföldi hagyományokhoz. Felsőfokú tanulmányait a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán végezte, szlovák nyelv–biológia szakon. 1982-től a tótkomlói *Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola* pedagógusaként dolgozott. Oktatói munkája mellett kezdettől fogva aktív szerepet vállalt a közösségi és kulturális életben. 1991-ben a *Harmónia*

Laukó Zsuzsanna és Dagmar Repčková

Gyermek Művészeti Együttes táncsoportja művészeti vezetője lett, ahol a gyermekek megismerkedhetnek a komlói és szlovák néptáncokkal, valamint a népi ének és a színjátszás világával is. 1993-tól okleveles néptáncoktatóként is tevékenykedett, hozzájárulva a Komlós és a Harmónia együttesek szakmai munkájának magasabb szintre emeléséhez.

2008-ban nevezték ki az iskola igazgatójává. Vezetőként teljes odaadással dolgozott az intézmény megújításán, korszerűsítésén, és olyan nyitott, támogató, együttműködésre épülő iskolai légkör kialakításán, amelyben diákok és pedagógusok egyaránt kiteljesedhetnek. Kiemelten fontosnak tartotta a tanulók identitásának erősítését, amelyet a szlovák hagyományok, a folklór és a gazdag szabadidős tevékenységek révén segített elő. Szakmai fejlődését egész pályafutása során tudatosan építette. A Szegedi Tudományegyetem Pedagógiai Karán folytatta tanulmányait, 2010-ben közoktatás-vezetői szakvizsgát tett, majd 2012-ben mesterfokozatot szerzett, szlovák nyelv és nemzetiségi szlovák nyelv tanára szakon. Mély meggyőződése, hogy a szlovák identitás nem csupán az anyanyelv oktatásán keresztül formálódik, hanem a gyermekek érzelmi világának gazdagításán, közösségi élményein és a hagyományokhoz való kötődésük erősítése útján is. Ennek szellemében munkásságában kiemelt szerepet kapott a kulturális nevelés és a hagyományörzés. Emellett hosszú éveken át részt vett az Országos Szlovák Önkormányzat közgyűlésének munkájában, valamint a városi képviselő-testületben is, ahol a Kulturális és Oktatási Bizottság elnökeként dolgozott. 2019 óta a *Komlói Szlovákok Szervezetének* elnöke. Fiatalkori szenvedélyét mindmáig őrzi: 2009-től tagja a Tremoló mandolinegyüttesnek, amely számos hazai és szlovákiai rendezvényen képviseli a közösséget. Sokoldalú, kiemelkedő pedagógiai és közéleti tevékenységét számos elismeréssel jutalmazták: 2000-ben a „Békés megye nemzetiségeiért” díjjal, 2010-ben a Szlovák Köztársaság oktatási minisztere által adományozott *Szent Gorazd kisérmével*, 2013-ban a *Pro Cultura Minoritatum Hungariae* díjjal, 2018-ban pedig a „Komlói Szlovákokért” kitüntetéssel ismerték el munkáját. Laukó Zsuzsanna egész életét áthatja a közösség iránti felelősségtudat, a szülőföld iránti elkötelezettség és a szlovák gyökerek tisztelete. Pedagógusként, intézményvezetőként és közéleti szereplőként egyaránt azon dolgozik, hogy a fiatal nemzedékek számára megnyissa a tudás és az identitás kapuit.

Nedeliczki Terézia

1958-ban született a nógrádi szlovák nemzetiségi településen, *Vanyarccon*. Általános iskolai tanulmányait szülőfalujában végezte, ahol – a helyi közegben felnövő gyermekekhez hasonlóan – elsajátította a magyar nyelvet, hiszen családjában addig kizárólag szlovákul beszéltek vele. Középiskolai tanulmányait *Pásztón* fejezte be, majd az egri tanárképző főiskolán szerzett diplomát. 1981-ben *Balassagyarmatra* került, ahol a Mikszáth Kálmán Művelődési Központ munkatársaként kezdett dolgozni. Munkája rendkívül sokrétű volt: foglalkozott gyermekekkel, táborokat és kézműves foglalkozásokat szervezett, emellett aktívan részt vett városi és járási rendezvények előkészítésében és lebonyolításában. Jelen volt a helyi televízió megalakulásánál is, ahol öt éven át dolgozott szerkesztőként, riporterként és bemondóként. Mindeközben, amikor szükség volt rá, készséggel tért haza szülőfalujába: konferált és verset mondott szlovákul és magyarul egyaránt. 1994-ben, házasságkötését követően visszaköltözött Vanyarcra, ahol a település művelődésszervezőjeként és könyvtárosaként dolgozott. Ebben a sokoldalú feladatkörben teljes mértékben kamatoztatni tudta korábban megszerzett tapasztalatait, széleskörű tudását és kiváló szervezőkészségét. A nemzetiségi munka természetes módon vált élete részévé, hiszen Vanyarc mindennapjait a szlovák hagyományok és szokások határozzák meg, amelyekhez ő maga is mélyen kötődik. 2002 újabb meghatározó fordulópontot hozott életében. A szügyi regionális találkozón a szlovák nemzetiségi önkormányzatok és szervezetek képviselői úgy döntöttek, hogy regionális egyesületet hoznak létre Vanyarc központtal. Nedeliczki Terézia lett a Nógrád-Heves megyei szlovákok Regionális Kulturális Központjának és Egyesületének vezetője, amely később alapja lett a Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézete regionális központjának. Azóta is szoros kapcsolatban él és dolgozik a régió településeinek közösségeivel.

Köztudott róla, hogy bármilyen feladatba kezd, azt a legteljesebb felelősséggel és következetességgel végzi. Széleskörű ismeretekkel rendelkezik, kreatív ötletei és kiváló szervezőkészsége révén meghatározó szereplője a régió kulturális életének. Munkájában igényes, kitartó, önmagával és környezetével szemben egyaránt magas elvárásokat támaszt. A közösség tagjai bizalommal fordulnak hozzá, hiszen mindig kész segíteni, és értékes tanácsaival hozzájárul a felmerülő problémák megoldásához. Különös figyelmet fordít a hagyományok hiteles megőrzésére, amely munkásságának egyik legfontosabb alapelve. Jelenléte és tevékenysége nélkülözhetetlen nemcsak regionális, hanem számos országos rendezvényen is. Szoros együttműködésben dolgozik a helyi szlovák nemzetiségi önkormányzattal és szervezetekkel, és meghatározó szerepet tölt be Vanyarc kulturális életében. Nedeliczki Terézia nagy szívű, segítőkész ember. Munkáját lelkesedéssel, energiával és elhivatottsággal végzi, miközben derűje és jó humora is erőt ad környezetének. Bár hivatalosan már nyugdíjas, mindennapjai ma is ugyanazzal az aktivitással és elkötelezettséggel telnek. Ahogyan ő maga fogalmaz: „A szlovák nemzetiségnek még sok feladata van – csak legyen erő, energia és idő mindezt megvalósítani, mert az ügy, amelyet szolgálunk, értékes és rendkívül fontos.”

Tremoló Mandolinzenekar

A 2009 szeptemberében alakult zenekart olyan komlói szlovákok alapították, akik első zenei tapasztalataikat a helyi szlovák általános iskolában és a békéscsabai szlovák gimnáziumban szerezték. A csoport Karasz Pál tanár úr szakmai irányításával tíz taggal kezdte működését. Ma az együttes az énekesekkel együtt huszonnyolc tagot számlál. Közös céljuk a magyarországi szlovák kulturális hagyományok és zenei örökség aktív megőrzése, ápolása és továbbadása.

Az együttes repertoárja kezdetben főként szlovák és magyar népdalokból állt, de a zenészek és hangszerek számának növekedésével je-

lentősen bővült. Ma már a népdalok mellett Gejza *Dusík* művei, népszerű melódiák, filmzene, musicalek és klasszikus darabok átdolgozásai is szerepelnek programjukban. Az énekeseket a zenészek a mandolin mellett gitáron, harmonikán és más hangszereken is kísérik. Az együttes rendszeresen fellép a régió szlovák nemzetiségi rendezvényein és az országos programokon, valamint különböző kulturális és társadalmi eseményeken. Koncertezett Szlovákiában is, Magyarországon pedig több mint negyven nemzetiségi eseményen vett részt. 2018-ban az együttes kiadta első szlovák népzenei CD-jét, valamint a komlói szlovákok kulturális és történelmi emlékeiről összeállított DVD-t. 2024-ben az együttes 15. évfordulóját a Nemzetiségek Napja alkalmából megtartott jubileumi koncerttel ünnepelte. Az ünnepségre készült egy huszonnégy oldalas kiadvány is, amely bemutatja az együttes történetét, tagjait és eredményeit. Tagjai a rendszeres próbák mellett tudatosan dolgoznak a helyi népzenei anyag feldolgozásán, e munka eredményeként készítették el új albumukat, amely kizárólag a komlói szlovák népdalokra épül. Az anyag az 1999-ben kiadott „*Žiaľ, žiaľ, žiaľ mi je*” című énekeskönyvön alapul. A közel kétszáz dalból az együttes huszonegy eltérő jellegű művet válogatott ki. A zenekar tevékenységét több jelentős díjjal ismerték el, egyebek mellett 2015-ben megkapta a Tótkomlói Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat „*A komlói szlovákokért*” díját, 2018-ban pedig *Pro Urbe*-díjat kapott.

A Tremoló Mandolinzenekar egyedülálló hangzásával különleges helyet foglal el a magyarországi szlovák népzenei együttesek között. Tevékenységével hozzájárul a szlovák népzene megőrzéséhez és terjesztéséhez, miközben folyamatosan keresi az új bemutatkozási lehetőségeket. Az együttes művészeti vezetője *Krcsmériné Gyurkovics Mária*.

Az OSZÖ Nevelési-Oktatási Bizottsága Az Év Pedagógusa díja

Hruskáné Hajdú Valéria Emese

2004-ben szerzett óvopedagógus, majd 2008-ban szlovák nemzetiségi tanítói diplomát. 2006-ban kezdett tanítani a *Csabacsúdi Trefort Ágoston Általános Iskolában*. Amikor először hallotta meg a citeraszó hangját, azonnal beleszeretett, és azt érezte, hogy neki e hangszer megszólaltatását meg kell tanulnia, s tanítani is szeretné a felnövekvő nemzedékeknek. Nem titkolt vágya volt, hogy a népzene megszerettetése mellett a hagyományörzés és ehhez kapcsolódva a szlovák nyelv még alaposabb megismerése útján a gyerekek – és remélhetőleg szüleik – identitásának erősítését is elérheti. Megalapította a *Kispacsirták citerazenekart*. Tizennyolc éve tartó oktató-nevelő munkája mellett ugyanennyi ideje hétről-hétre pengeti a citerát és varázsolja el a gyerekeket a muzikaszóval. Nem múlnak el úgy szlovák rendezvények Csabacsúdon, Örménykúton és további környékbeli településeken, hogy a Kispacsirták ne lennének az eseménynek szereplői. A rendszeres fellépések mellett a zenekar számos népzenei versenyen is részt vesz, ahonnan rendszeresen kiváló eredményekkel tér haza. 2019-ben a XXIII. Magyar Kultúra Napja Gálán példamutató hagyományápolásáért a Falvak Kultúrájáért Alapítvány Kuratóriumának díját, Örökség-serleget vett át, ezzel az indoklással: „*Abban a közegben, ahol a több évszázados szlovák kultúra fokozatosan háttérbe szorul, és ahol a hagyományos tanyasi életforma is eltűnőben van, jött létre ez a zenei közösség azzal a céllal, hogy megőrizze a régió kulturális értékeit. Egy olyan vidéken, ahol mindmáig őrzik jelentős operaénekesiünk, Melis György szlovák nyelvi gyökereit, valamint az Alföld pásztoréletének dalait, az együttes arra törekszik, hogy a népi hagyományokat újraélessze és továbbvigye.*”

Hruskáné Hajdú Valéria Emese munkája túlmutat az iskola falain. Elhivatottságával, a szlovák nyelv és hagyományok iránti elkötelezettséggel

ségével fontos szerepet vállal a közösség kulturális örökségének megőrzésében és továbbadásában. Munkája példaértékű, hiszen a fiatalabb generációk számára is élővé és szerethetővé teszi a szlovák identitást, így méltó az Év pedagógusa elismerésre.

Skrenyó Edit

1984-ben kezdte meg óvodapedagógusi pályafutását, amely az első pillanattól kezdve elválaszthatatlanul összefonódott a szlovák nemzetiségi kultúra és nyelv szeretetével. Elkötelezettsége mélyről fakad: a szlovák nyelvet és annak ízes fordulatait a családi házból, nagyszüleitől hozta magával útravalóul. A *dunaegyházi* általános iskolában megszerzett biztos nyelvi alapok után tanulmányait *Budapesten*, a szlovák gimnáziumban folytatta, így egyetlen rövid időszakra sem szakadt meg kapcsolata az anyanyelvi kultúrával, mielőtt *Szarvason*, a szlovák nemzetiségi óvodapedagógus-képzésen hivatássá érte tudását. Pályafutása során mindvégig hitelesen képviselte azt az elvet, miszerint a nemzetiségi lét nem csupán származás, hanem aktív értékőrzés. A *Dunaegyházi Mákszem Óvoda* intézményvezetőjeként olyan településen állt helyt a nemzetiségi nevelés élén, amely távol esik a nagyobb szlovák nyelvszigetektől. Ebben a szórványhelyzetben végzett munkája valóságos misszió: az óvoda vezetése alatt a helyi szlovák közösség szellemi és kulturális központjává vált. Szakmai látókörét nemzetközi szinten is szélesítette: hosszú éveken át ápolt szoros szakmai kapcsolatot a *komáromszentpéteri* (Svätý Peter) testvéróvodával, ahol a rendszeres szakmai konzultációk során mélyítette módszertani ismereteit. Kiemelkedő szervezőképességét bizonyítja a 2016-os országos módszertani nap, ahol harminchárom nemzetiségi pedagógus számára mutatta be a *dunaegyházi* nyelvi nevelés joggyakorlatait. 2024 márciusában a Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Hivatal felkérésére a tavaszi pedagógiai napok előadójaként ismét bizonyosságot tett szakmai tekintélyéről. Kapcsolata a helyi szlovák nemzetiségi önkormányzattal példaértékű; a nemzetiségi rendezvények állandó motorja és mozgatórugója. Kollégái számára *Skrenyó Edit* mentor és támasz. Szakmai alázata és közösségépítő ereje méltóvá teszi őt a rangos elismerésre.

Lami István-díj

A szakmai zsűri úgy döntött, hogy a jeles néprajzkutatóról, a magyarországi szlovákság meghatározó alakjáról elnevezett Lami István-díjat 2026-ban posztumusz a tavaly március 3-án elhunyt *Pintér Tibor* táncpedagógus-koreográfusnak, kutatónak ítéli oda.

Pintér Tibor (1952. április 3. – 2025. március 10.)

Tisztelettel emlékezünk *Pintér Tibor* táncpedagógusra, koreográfusra, a táncantropológia kutatójára, aki kiemelkedő szerepet játszott a szlovák néptánckultúra, mint szlovák kulturális örökség megőrzésében, átörökítésében. *Pintér Tibor* 1952-ben született *Békéscsabán*. Szakmai tanulmányait a szabadkígyósi mezőgazdasági technikumban végezte, igazi hivatásává azonban a tánc vált. Mindig büszkén vallotta magát szlovák gyökerekkel rendelkező embernek. Ahogyan ő maga mondta, magyar–szlovák származása a sorsává vált. A szlovák kultúra, zene és tánc természetes módon vonzotta. A tánc számára az öröm kiapadhatatlan forrását jelentette. Táncos pályáját a *Balassi Táncgyűttesben* kezdte, melynek öt éven át volt tagja. Meghatározó nyomot hagyott *Telekgerendáson* is, ahol a helyi szlovák táncélet egyik elindítója volt. Az énekkar tagjaival együtt kezdték el újraéleszteni a szlovák hagyományokat és a néptáncot, munkájuk csúcspontját pedig a detvai folklórfesztiválon való részvétel jelentette. Ez a közel egy évtizedes időszak alkotói munkásságának egyik fontos mérföldköve volt. Már ekkor azt vallotta, hogy a magyarországi szlovák táncokat nem csupán átvenni

kell, hanem a helyi hagyományok alapján alkotó módon feldolgozni. E meggyőződéséhez hűen számos koreográfiát hozott létre, mint például az *Aratás*, a *Lakodalom*, a *Békési táncok*, a *Tirpák táncok*, a *Nógrádi táncok* és a *Maglódi táncok*, amelyek közül több ma is élő része a tánccsoportok repertoárjának. 1986-ban Békéscsabán nemzeti táncgyűtest alapított, amelyből a később ismertté vált a *Csaba Néptáncgyűttes* nőtt ki. Az évek során a kezdetben szlovák együttes többnemzetiségű közösséggé fejlődött, jelentősen hozzájárulva a térség folklóréletének gazdagításához. 2013-ig vezette az együttest, de a táncról nyugdíjba vonulása után sem szakadt el: a szenior együttes tagjaként, táncdalalkozók és táborok szervezőjeként, valamint segítőkész mentorként továbbra is aktív maradt. 1996-ban részt vett a Csaba Kulturális Egyesület a Táncművészetért megalapításában, amelynek célja az együttes működésének támogatása és a táncművészet fejlesztése volt. Az egyesületnek hosszú éveken át elnöke, majd alelnöke volt. 2005-ben elindította a „*Néptánciskola mindenkinek*” programot, azzal a céllal, hogy a néptáncot széles körben elérhetővé tegye. Kifejezetten felnőttek számára dolgozott ki képzési programot, amely nagy sikerrel működött, és különböző korosztályokból vonzott résztvevőket.

Kivételes művész, alkotó koreográfus és mindenekelőtt nyitott szívű ember volt. Közvetlenségével, szakmai tudásával és emberségével mindenkit meg tudott szólítani – a kezdőktől a tapasztalt táncosokig. Mellette senki nem érezte úgy, hogy ne lenne tehetsége a tánchoz. Tudott bátorítani, lelkesíteni és képes volt megszerettetni a hagyományokat. Munkájában jelentős személyiségek is közreműködtek, köztük Lami István. Munkásságát számos rangos elismeréssel díjazták: 2008-ban a „*Békéscsabáért*”, 2012-ben a „*Békéscsaba kultúrájáért*” kitüntetést kapta, 2014-ben Magyar Érdemrenddel tüntették ki, 2021-ben pedig a Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozatát vehette át a Kárpát-medence néptánciskájának gyűjtéséért, megőrzéséért és továbbadásáért, különös tekintettel Békés vármegyére.

Az ünnepi találkozó az emlékek felidézésével, tapasztalatcserével, jó hangulatú beszélgetésekkel ért véget. A BARÁTSÁG szerkesztősége gratulál valamennyi kitüntetettnek!

Mayer Éva összeállítása

Pintér Tibor özvegye és fia a díj átadásán

